

ORIENTUL MIJLOCIU DUPĂ CELE DOUĂ RĂZBOAIE DIN GOLFUL PERSIC

Căpitan PETRE OPRÎȘ
REVISTA DE ISTORIE MILITARĂ

Diferențele tribale și dinastice, care s-au perpetuat de-a lungul secolelor, au marcat puternic Orientul Mijlociu. Animositățile istorice și culturale și conflictele pentru controlul resurselor naturale, în condițiile menținerii granițelor trasate de puterile coloniale după primul război mondial, au accentuat tensiunile existente. Nici chiar mișcările pro-arabe nu au reușit, după 1950, să învingă obstacolele ce stau în calea formării unui mare stat unic arab. Rând pe rând, Egiptul, Siria și Irakul au fost percepute ca o amenințare majoră la adresa țărilor din întreaga zonă, ca urmare a orientării politice adoptate de liderii celor trei state. Mai mult decât atât, majoritatea conducătorilor arabi au sprijinit Forța multinațională condusă de Statele Unite împotriva regimului de la Bagdad, pentru înfrângerea armatei irakiene și eliberarea Kuweitului în 1991.

Liderii statelor din Orientul Mijlociu nu au privit niciodată cu ochi buni amestecul SUA și cel al Uniunii Sovietice în regiune, însă au căutat să utilizeze disputa dintre cele două superputeri pentru a-și întări propriile poziții. Pe acest fond, atât diplomații americani, cât și cei sovietici au fost nevoiți să ia adevărate lecții de „dans cu lupii” înainte de contactele lor cu imprevizibilii conducători ai țărilor din zonă. Și, spre deosebire de reprezentanții Departamentului de Stat, emisarii Kremlinului au avut o problemă în plus de rezolvat: ateismul Moscovei era în divergență flagrantă cu puternicul sentiment religios al popoarelor din Orientul Mijlociu. Poate că și din această cauză, liderii Arabiei Saudite, spre exemplu, s-au situat în tabăra antisovietică; ei au respins întotdeauna, în numele credinței lor și a învățaturii lui Mahomed, orice orientare politică ce ar fi putut semăna cu comunismul. Atât mișcările naționaliste, cât și cele revoluționare au fost și sunt considerate extrem de periculoase de către conducătorii saudiți.

Pe de altă parte, intransigența religioasă a popoarelor din Orientul Mijlociu a provocat în ultimii 60 de ani conflicte armate extrem de violente: războaiele arabo-israeliene din 1948, 1956, 1967, 1973; războiul dintre Iran și Irak (1980-1988); războiul civil izbucnit în Liban în 1975 și invadarea aceluiași stat de către armata israeliană în anul 1982. Alături de acestea, pot fi menționate și disputele de ordin teritorial dintre: Siria și Irak, Irak și Arabia Saudită, Siria și Liban, Arabia Saudită și Yemen, Siria și Iordania, Egipt și Libia, Algeria și Maroc, Egipt și Sudan.

Primul război din Golf, cel iraniano-irakian, a fost declanșat în anul 1980 ca urmare a neînțelegerilor existente la nivel politic. Între fundamentalistii iranieni șiiți – care au ajuns la putere în 1979 și l-au alungat pe șahul Reza Pahlavi – și liderul sunnit ce se afla la conducere în Irak, situația s-a tensionat rapid, ca rezultat al opiniilor diferite pe care le aveau ayatollahul Khomeiny, respectiv Saddam Hussein în privința modului cum trebuiau conduse statele musulmane. Iar existența unei minorități șiite în sudul Irakului nu a făcut decât să amplifice temerile conducătorului irakian în legătură cu o posibilă înlăturare a sa de către regimul de la Teheran. În consecință, Saddam Hussein a declanșat o serie de represalii împotriva populației șiite din Irak, fapt ce a stârnit un val de proteste în capitala Iranului. A urmat o escaladare a tensiunii dintre cele două state, iar disputa teritorială a reprezentat doar un ingredient în amalgamul de rațiuni politice care au

condus la un război pustiitor și inutil. După opt ani de suferințe impuse celor două popoare, fără să se înregistreze victoria militară decisivă, între cele două părți s-a încheiat un armistițiu (august 1988). Cu acel prilej, regimul de la Bagdad renunța la pretenția sa ca Irakul să aibă o suveranitate deplină asupra fluviului Shatt-el-Arab. Practic, s-a revenit la sistemul antebelic de folosire în comun a estuarului aceluși curs de apă, care constituie în același timp și o graniță naturală între cele două state.

Scrisoarea pe care i-a adresat-o Saddam Hussein președintelui Iranului, la 14 august 1990, după ce Kuweitul a fost ocupat de armata irakiană, nu a făcut decât să confirme faptul că Bagdadul accepta să respecte armistițiul din 1988, să elibereze imediat prizonierii de război iranieni și să aplice prevederile tratatului de la Alger, semnat în 1975. Din acel moment a fost ușurată și activitatea observatorilor UNIIMOG (United Nations Iran-Iraq Military Observer Group), care urmăreau de doi ani aplicarea corectă a prevederilor acordului de încetare a focului. Pe de altă parte, liderul irakian a profitat de situație, retrăgându-și o parte din trupele sale dispuse la frontiera cu Iranul pentru a-și putea consolida regimul de ocupație din Kuweit. Totodată, decizia lui Saddam Hussein a determinat plecarea grupului de observatori UNIIMOG, al cărui mandat a expirat la 28 februarie 1991 și nu a mai fost reînnoit de ONU¹.

Cu toate acestea, problemele dintre Iran și Irak nu au fost soluționate în totalitate. În cursul intervenției Forței multinaționale împotriva armatei irakiene, pentru eliberarea Kuweitului, Saddam Hussein a reușit să-și trimită în Iran cea mai mare parte a avioanelor sale militare. Superioritatea aeriană evidentă a coaliției conduse de Statele Unite l-a forțat pe liderul de la Bagdad să încerce această metodă, cu totul originală, pentru a-și ocroti aparatele de zbor achiziționate din Occident și Uniunea Sovietică în cursul războiului iraniano-irakian. Un proverb românesc - „*S-a făcut frate cu dracul până când a trecut puntea!*” - poate fi folosit ca o concluzie pentru situația în care s-a aflat Saddam Hussein în acele momente. Un număr de 115 avioane irakiene (24 Mirage F-1, 4 Suhoi-20, 40 Suhoi-22, 24 Suhoi-24, 7 Suhoi-25, 12 MIG-23, 4 MIG-29) au reușit să aterizeze în Iran², însă Teheranul a anunțat că pe aeroporturile sale se află doar 22 de aparate care aparțineau Bagdadului³. Atunci s-a presupus că iranienii au oprit celelalte avioane irakiene în contul despăgubirilor de război ce li se cuveneau după conflictul din 1980-1988 dar, până în prezent, nu au fost oferite explicații oficiale privind motivele care au condus la o asemenea decizie și nici amănunte referitoare la soarta acelei flote aeriene.

O altă sursă de tensiune între cele două state o reprezintă minoritatea șiiită aflată în Irak. După înfrângerea suferită în Kuweit de armata irakiană, câțiva lideri ai comunității șiiite din sudul țării au declanșat, în prima parte a lunii martie 1991, o revoltă împotriva sunniților conduși de Saddam Hussein. Răscoala a fost însă repede înăbușită de unitățile Gărzii Republicane, loiale liderului irakian, și au apărut cu acel prilej discuții legate de un posibil ajutor pe care Teheranul l-ar fi acordat coreligionarilor săi din țara vecină. Totul a rămas la stadiul de presupunere, dar acest element de tensiune nu trebuie neglijat când se analizează relațiile dintre cele două state, în actualul context internațional. De asemenea, nu trebuie uitate legăturile Bagdadului cu comunitățile sunnite din Iran, situate atât în nord-vest (la granița cu Irakul), cât și în estul și sud-vestul țării, precum și problemele cu care se confruntă iranienii după ce au primit un flux de refugiați afgani în anii '80. Mozaicul religios din regiune îi poate permite lui Saddam Hussein să apeleze la populația afgană (în marea ei majoritate sunnită) împotriva Iranului, sau a altor state ale lumii.

Aspectele privind finanțarea se pot rezolva ușor, utilizându-se veniturile obținute din vânzarea atât a produselor petroliere irakiene, cât și a opiului afgan (cel mai mare producător de opiu din lume este Afganistanul, cu peste 50 000 ha cultivate cu mac opiaceu în ultimii doi ani)⁴.

Și dacă se urmărește astăzi modul în care șeicul Osama bin Laden își difuza mesajele sale televizate antiamericane, precum și felul în care au fost realizate acestea, se pot distinge multe elemente utilizate de propagandiștii irakieni în cursul războiului din Golf din 1990-1991 (de exemplu: imaginea conducătorului unic, izbăvitor; frazele cu un puternic impact mediatic - „*un război religios între creștini și musulmani*”). Nu este nimic nou sub soare în Orientul Mijlociu.

Disputa irakiano-kuweitiană din anul 1990 a fost cauzată, la rândul ei, de opiniile politice divergente privind dreptul de control asupra resurselor de hidrocarburi din zonă. Mărul discordiei l-a reprezentat prețul petrolului pe piața mondială. Cererile Bagdadului de modificare a graniței dintre cele două state au fost doar un simplu pretext, folosit de Saddam Hussein pentru a arăta că este hotărât să impună kuweitienilor prețul care îi convenea. Dacă în ianuarie 1990, barilul de petrol se vindea cu 20,5 dolari, în iunie 1990 acesta nu mai valora decât 13 dolari⁵. Discuțiile în cadrul OPEC (Organizația Țărilor Exportatoare de Petrol) dintre reprezentanții grupului de state care susțineau un preț „înalt”, din care făcea parte și Irakul, și grupul de țări adepți ale prețului „scăzut”, în care se aflau Kuweitul, Emiratele Arabe Unite și Arabia Saudită, nu au reușit să lămurească problemele. Regimul de la Bagdad invoca faptul că o scădere a prețului petrolului cu un singur dolar pe baril îi reducea veniturile anuale cu un miliard de dolari. În acest sens, ministrul de externe irakian, Tariq Aziz, a declarat, după invadarea Kuweitului următoarele: *„În bugetul de stat din acest an (1990 – n.a.) a fost prevăzută suma de 7 miliarde de dolari pentru achitarea datoriilor, ceea ce reprezintă o sumă imensă, lăsându-ne cu un venit care acoperă doar plata serviciilor de bază ale țării noastre. Bugetul nostru se bazează pe un preț de 18 dolari/baril, dar de când kuweitienii au început să inunde lumea cu petrol, prețul lui a scăzut cu o treime. Când ne-am întâlnit din nou la Jidda, la sfârșitul lunii iulie, Kuweitul a spus că nu este interesat de nici o schimbare. Suntem disperați acum și nu ne putem onora notele de plată pentru importurile de alimente. A fost un război al foametei. Când vă veți utiliza puterea voastră militară (a Statelor Unite – n.a.) doar pentru a vă apăra?”*⁶.

Prin întrebarea din finalul declarației, ministrul irakian a încercat să indice faptul că administrația americană ar fi săvârșit o agresiune asupra Irakului. Pe de altă parte, se pare că liderii kuweitieni au evaluat greșit situația de criză în care se găseau și astfel s-a ajuns rapid la un deznodământ brutal al diferendului.

După încheierea operațiunii militare „Furtună în Deșert”, în februarie 1991, între Irak și Kuweit s-au stabilit contacte în vederea demarcării graniței dintre cele două state. O comisie ONU s-a deplasat la fața locului și a început măsurătorile topografice, utilizând ca document de bază acordul semnat la 4 octombrie 1963 de reprezentanții ambelor țări. În aprilie 1991 a sosit în zonă și comisia UNIKOM (United Nations Iraq/Kuweit Observer Mission) pentru a monitoriza activitatea la Khor Abdullah și în zona demilitarizată dintre statele respective. Delimitarea suprafeței neutre s-a făcut plecându-se de la frontiera comună și zona respectivă a inclus o fâșie de teren irakian de 10 km lățime, respectiv o porțiune de teren kuweitian lată de 5 km de-a lungul întregii

granițe⁷. Securitatea tuturor străinilor a fost asigurată până în iunie 1991 de companii de căști albastre austriece și daneze din cadrul Forței ONU de menținere a păcii în Cipru (UNFICYP), precum și de subunități fijiene, ghaneze și nepaleze din cadrul Forței ONU de menținere a păcii în Liban (UNIFIL)⁸.

Efectuând măsurătorile topografice pentru marcarea frontierei, membrii comisiei ONU au ajuns la concluzia că irakienii au deținut timp de 27 de ani o fâșie de teren care le aparținea de fapt kuweitienilor. Pentru a îndrepta acea greșeală, comisia a hotărât mutarea bornelor de graniță cu câteva sute de metri spre nord, respectiv spre nord-est și est față de poziția lor din 1989. Bagdadul a protestat vehement, fiind îngrijorat de faptul că pierdea o porțiune din provincia sa Rumalia, bogată în zăcăminte de petrol, și o parte din singurul său port maritim, Umm Qasr. Ministrul de externe irakian, Ahmed Hussein Al-Sammarei, a declarat imediat că noua frontieră crea un nou punct de tensiune în regiune, iar în Adunarea Națională irakiană s-au auzit voci care susțineau că demarcarea internațională a graniței era doar primul pas făcut de conspiratorii din Statele Unite și Marea Britanie pentru dezmembrarea Irakului⁹.

Pe de altă parte, kuweitienii au criticat regimul de la Bagdad pentru că obstrucționa activitatea comisiei ONU de delimitare a frontierei. Până la urmă, în 1992, la sfârșitul lunii iulie, s-a admis ca puțurile de petrol de pe terenurile irakiene dintre Sawat și Batin să aparțină Kuweitului, iar portul Umm Qasr și canalul navigabil Khar Zabheir să rămână în posesia Irakului, pentru ca acesta să aibă acces direct la mare. Activitatea propriu-zisă de demarcare a graniței în teren s-a finalizat în noiembrie 1992, iar Organizația Națiunilor Unite a recunoscut noua frontieră¹⁰. Este posibil ca pe viitor să apară noi discuții pe această temă, însă totul depinde de evoluția relațiilor dintre cele două state.

Potrivit unor analiști politici, administrația Bush a creat impresia, după încheierea operațiunii „Furtună în Deșert”, că nu mai dorește să urmeze politica sa tradițională în Orientul Mijlociu. Speculațiile care s-au făcut în martie 1991 pe această temă au fost provocate de faptul că Washingtonul nu a mai propus ca în trecut un simplu plan de pace. Președintele american a mers mai departe și a susținut ideea instituirii unui control strict al cantităților de armament aflate în regiune. S-a crezut în acel moment că procesul politic de pacificare se va transforma într-unul de supraveghere generală și plafonare a numărului de arme deținute de țările arabe și Iran, folosind probabil ca model Tratatul privind Controlul Armamentului Convențional în Europa, semnat, la Paris, în anul 1990 de statele aflate în compunerea a două blocuri militare rivale: NATO și Organizația Tratatului de la Varșovia.

Planul președintelui George Bush a fost privit cu suspiciune în capitalele statelor din Orientul Mijlociu, deoarece se considera că principalul beneficiar al propunerii Casei Albe ar fi fost Israelul, datorită limitării forței militare convenționale a țărilor arabe și Iranului, precum și din cauza adoptării principiului cedării de teritorii aflate sub controlul israelian în schimbul respectării păcii de către statele islamice.

Pe de altă parte, liderii arabi au acceptat ideea americanilor de impunere a unui control strict al armamentului aflat în dotarea forțelor militare irakiene, considerate, în continuare, un pericol potențial în regiune, și au susținut poziția categorică a șefului administrației americane privind aplicarea imediată și în întregime a prevederilor Rezoluției 687 a Consiliului de Securitate al ONU. Astfel, Saddam Hussein s-a văzut obligat să îi primească pe observatorii internaționali care au dorit să asiste la distrugerea

celor mai periculoase arme aflate în arsenalul său: 6 lansatoare fixe și mobile a rachetelor sol-sol, 32 platforme de lansare, 52 rachete sol-sol cu o rază de acțiune mai mare de 145 km (una „Scud” și 51 „Al Hussein”), 23 de ogive pentru rachete cu exploziv convențional și 30 cu încărcătură chimică¹¹. Totodată, regimul de la Bagdad a furnizat Organizației Națiunilor Unite liste cu inventarul armelor chimice și biologice irakiene, în conformitate cu prevederile armistițiului din februarie 1991. Aceste liste menționau existența în arsenalul Irakului a doi agenți chimici paralizanți, sarin și tabun (aproape 800 de tone), a gazului muștar și a altor compuși chimici¹². Cât privește programul de înarmare nucleară irakian, acesta a continuat să rămână învăluit în ceață, activitatea inspectorilor Agenției Internaționale pentru Energie Atomică (IAEA) în Irak fiind în mod repetat blocată de autoritățile de la Bagdad.

În prima parte a lunii martie 1991, populația de origine șiiită din sudul Irakului și kurzii din nord au declanșat o revoltă împotriva regimului instituit de Saddam Hussein. Deși erau demoralizate după înfrângerea suferită în Kuwait, forțele armate irakiene au intervenit în forță și au reușit să înăbușe mișcarea șiiților, apoi au acționat cu tancuri, artilerie grea și elicoptere împotriva rebelilor kurzi. Deoarece situația a devenit dramatică, o parte din populația de origine kurdă s-a refugiat în regiunile muntoase din nordul Irakului, precum și în Turcia și Iran. Potrivit unor știri difuzate de agenția de presă IRNA, peste un milion de persoane se aflau masate la frontiera irakiano-iraniană, începând din ziua de 3 martie 1991 și încercau să ajungă în Iran. Deoarece regimul de la Teheran se confrunta cu mari probleme create de aproximativ două milioane de refugiați afgani aflați pe teritoriul iranian, președintele Rafsanjani a cerut sprijinul comunității internaționale pentru rezolvarea situației.

De asemenea, de-a lungul graniței irakiano-turce se adunaseră deja, la mijlocul lunii aprilie, circa 50 000 de refugiați de origine kurdă, lipsiți de hrană și adăposturi. Organizația „Semiluna Roșie” din Turcia, populația din zonă și, mai târziu, societăți umanitare din întreaga lume au încercat să-i ajute pe refugiații kurzi, dar curând au fost copleșite de numărul mult prea mare de cereri, situația devenind disperată. Guvernul de la Ankara a acționat cu prudență, pentru a nu produce convulsii în rândul populației kurde ce locuia în sud-estul Turciei, fiind conștient de mijloacele limitate pe care le avea la dispoziție pentru hrănirea, cazarea și îngrijirea medicală a refugiaților. Totodată, a fost solicitat insistent sprijinul comunității internaționale, pentru a se evita repetarea situației din 1988, când statul turc a primit un val de 60 000 de kurzi din Irak, fără să beneficieze de ajutoare din afara țării.

La începutul lunii aprilie, după două săptămâni de discuții, a fost acceptată ideea mutării refugiaților înapoi în nordul Irakului, aceștia urmând să fie protejați de militari străini, pentru a se preveni intervenția unor forțe irakiene de represiune. Guvernul de la Ankara a reușit, astfel, să convingă comunitatea internațională că este cazul să se revină la politica tradițională promovată de Turcia față de Irak, de susținere a unității teritoriale irakiene. Recunoașterea dreptului kurzilor de a avea propriul stat în nordul Irakului ar fi provocat o nouă escaladare a violențelor în sud-estul Turciei, zona fiind locuită în majoritate de kurzi, care doreau obținerea autonomiei teritoriale.

Președintele Turgut Özal a sugerat, la 7 aprilie 1991, ca ONU să-i protejeze pe refugiații din nordul Irakului. Consiliul de Securitate al ONU a depășit ezitățile inițiale privind implicarea sa într-o asemenea problemă și, la propunerea Franței, a fost adoptată

Rezoluția nr. 688, prin care se condamnău măsurile violente luate împotriva minorității kurde de către regimul irakian. Acțiunile respective au fost considerate de Organizația Națiunilor Unite ca o amenințare la adresa păcii și securității internaționale.

Conform aceleiași rezoluții, aproximativ 17 000 militari americani, britanici, canadieni, francezi, luxemburghezi, italieni, olandezi și spanioli au declanșat, la 18 aprilie 1991, operațiunea „Provide Comfort”, pentru crearea unei zone de securitate în nordul Irakului. Departamentul Apărării al Statelor Unite a anunțat cu acel prilej Congresul că era necesară reanalizarea situației financiare la acest minister, deoarece nu fuseseră prevăzute cheltuieli pentru desfășurarea acelei operațiuni¹³.

Regimul de la Bagdad a condamnat vehement acțiunea desfășurată, sub auspiciile ONU, de militarii Alianței Nord-Atlantice în nordul Irakului, considerând-o un amestec în afacerile sale interne, dar s-a abținut de la atacarea taberelor de refugiați instalate pe teritoriul său. Unele surse au afirmat că, până la sfârșitul lunii mai 1991, toți kurzii s-au reîntors în Irak, iar efective militare și elicoptere germane au acordat sprijin populației kurde ce se refugiase în Iran¹⁴.

Administrația de la Washington a căutat să limiteze și mai mult posibilitățile de ripostă ale liderului irakian și a obținut aprobarea Consiliului de Securitate al ONU pentru instituirea a două zone de supraveghere și interdicție aeriană în nordul și sudul Irakului, în vederea protejării kurzilor, respectiv a șiiților, de posibilele acțiuni de represalii ale armatei irakiene.

În iulie 1991, a urmat retragerea trupelor aliate aflate la nord de paralela 36 pe teritoriul irakian, acestea fiind înlocuite cu o forță de supraveghere alcătuită din 2 000 de militari proveniți din cinci state (printre aceștia se aflau și 800 de militari turci, care au staționat în apropierea orașului Silopi). În toamna aceluiași an s-a considerat că situația în zonă s-a stabilizat și unitățile terestre internaționale au fost retrase la rândul lor, dar au continuat să se desfășoare misiunile de supraveghere aeriană. Este posibil ca o parte dintre aparatele care survolează și în prezent nordul Irakului să fie avioane americane, care operează de pe baza aeriană turcească de la Incirlik. Bagdadul este deranjat de aceste limite impuse de Consiliul de Securitate și a protestat în repetate rânduri, declarând că i se încalcă suveranitatea.

O analiză pertinentă a situației create în acea zonă poate să ducă la concluzia că supravegherea aeriană instituită sub egida ONU a prevenit, până în prezent, deplasarea și masarea unităților irakiene la granițele de nord și/sau de sud. O invazie de genul celei din august 1990 împotriva Kuweitului este extrem de puțin probabilă în asemenea condiții, iar orice tip de acțiune militară întreprinsă de forțele apărării antiaeriene ale Bagdadului împotriva avioanelor americane și britanice care au survolat zonele de excludere aeriană s-a soldat, de cele mai multe ori, cu executarea rapidă a unor raiduri aliate de bombardament. Acestea au vizat distrugerea avioanelor, bazelor de rachete antiaeriene, instalațiilor radar și punctelor de comandă irakiene care au încălcat interdicția stabilită de ONU.

De asemenea, se poate concluziona că Washingtonul nu i-a încurajat pe șiiți și kurzi să se desprindă de Irak, deoarece secesiunile ar fi complicat și mai mult situația politică din Orientul Mijlociu. Regimul fundamentalist de la Teheran ar fi acceptat, probabil, să sprijine gruparea minoritară șiiită irakiană, pentru a-și extinde influența în regiune. La rândul său, o victorie a minorității kurde ar fi putut duce la crearea unui stat

independent și, implicit, la atașarea la acesta a zonelor locuite de kurzi aflate sub suveranitatea Turciei, Siriei, Iranului și a unei foste republici sovietice din Caucaz. Chiar dacă minoritatea kurdă a văzut în ajutorul american o șansă pentru obținerea unei autonomii politice, Washingtonul a refuzat să creeze probleme guvernului de la Ankara, datorită alianței care le leagă. Solicitățile făcute în 1992 de liderii kurzi Massoud Barzani și Jalal Talabani, privind livrarea de lansatoare de rachete antitanc și armament greu formațiunilor care luptau împotriva irakienilor, nu au primit avizul favorabil al Casei Albe, ceea ce a dus la apariția unor tensiuni între americani și grupările kurde.

În condițiile actuale, când războiul contra terorismului este la ordinea zilei, se poate spune că națiunile democratice pot folosi experiența câpătată în cursul confruntărilor cu Saddam Hussein pentru a lupta și împotriva talibanilor sunniți. Din păcate, procesul de pace în Orientul Mijlociu este, în continuare, extrem de greu de finalizat, ca urmare a intereselor divergente ale liderilor statelor care participă la discuții. Impunerea prin forța armelor americane și britanice nu este decât o soluție temporară, datorită diferențelor de mentalitate ce se înregistrează între societatea occidentală și cea islamică. Dacă la nivelul conducătorilor Arabiei Saudite, Egiptului sau Kuweitului se consideră că America este aliatul de bază al celor trei țări, nu același lucru îl spun oamenii simpli, care locuiesc și trăiesc în condiții mizere. Creșterea demografică spectaculoasă din statele arabe și nerezolvarea la timp a problemelor sociale la timp a favorizat înmulțirea rapidă a simpatizanților fundamentalismului islamic și, implicit, la proliferarea terorismului. Orice tip de alianțe sau parteneriate pentru pace propuse de Statele Unite în Orientul Mijlociu, și nu numai, vor fi acceptate de o clasă politică ce dorește să se mențină la putere pentru beneficiile pe care și le-a acordat, dar vor fi respinse de majoritatea populației, dacă într-o perioadă relativ scurtă de timp aceasta nu va reuși să atingă un nivel de trai decent.

Din punct de vedere militar se preconizează victoria forțelor militare americano-britanice și ale aliaților lor în Afganistan, dar pe plan politic nu se întrevăd rezultate spectaculoase – poate și din cauza faptului că este greu de aflat ce se petrece „în spatele ușilor închise”. Teritoriul afgan va deveni un imens cimitir de oameni sau un cimitir de bombe? Cine poate ști? Este evident însă faptul că trebuie găsită rapid o soluție politică, deoarece statele din regiune ce se consideră nedreptățite – din motive teritoriale sau de altă natură – sunt capabile să conteste în orice moment legitimitatea intervenției militare a Statelor Unite și a Marii Britanii în Orientul Mijlociu.

NOTE:

1. *The Military Balance 1991-1992*, The International Institute for Strategic Studies, Oxford, autumn 1991, p. 235.
2. *Ibidem*, p. 100.
3. *Ibidem*.
4. Ziarul „Adevărul economic” nr. 43 (499), 24-30 octombrie 2001, p. 34.
5. Janice Gross Stein, *Intimidation and Compulsion in Gulf, 1990-1991*, în „International Security”, Center for Science and International Affairs - Harvard University, vol. 17, nr. 2, 1991, p. 149-165.
6. *Ibidem*, p. 162.

7. *The Military Balance 1991-1992*, op.cit., p. 236. Din componerea comisiei UNIKOM au făcut parte subunități trimise de Canada (geniști), Elveția și Chile (echipaje pentru avioanele și elicopterele comisiei), Danemarca (personal pentru conducere administrativă), Norvegia (echipe medicale), Suedia (echipe logistice) și observatori din Argentina, Austria, Bangladesh, Canada, China (20 de observatori), Danemarca, Fiji, Finlanda, Franța, Ghana, Grecia, Ungaria, India, Indonezia, Irlanda, Italia, Kenya, Malaesia, Nigeria, Norvegia, Pakistan, Polonia, România, Senegal, Singapore, Suedia, Thailanda, Turcia, Marea Britanie, Uruguay, SUA (20 de observatori), URSS (20 de observatori) și Venezuela.

8. *Ibidem*.

9. *Persic Gulf: After Desert Storm and Before New World-Wide*, în „Middle East Monitor. The Journal of Economic Strategic Studies of the Middle East Region”, Cyprus, march 1993, p. 16-32.

10. *Ibidem*, p. 29.

11. *The Military Balance 1991-1992*, op.cit, p. 98; 107.

12. *Ibidem*, p. 98.

13. *Ibidem*, p. 19.

14. *Ibidem*, p. 47.

Articol publicat în „*Buletinul științific al Sesiunii naționale de comunicări științifice a Academiei Forțelor Aeriene „Henri Coandă” și Centrului Regional pentru Managementul a Resurselor de Apărare. Științe militare și socio-umane*” (volum și CD), Anul III, nr.2 (14), Brașov, noiembrie 2002, p. 247 – 256.